

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Part II. THEORETICAL AND ARTISTIC ASPECTS OF THE UKRAINIAN CULTURE

УДК 7.072.2:7.01(091)

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ВЕБ-ДИЗАЙНУ В МИСТЕЦТВОЗНАВЧОМУ ДИСКУРСІ: ДОСВІД ТЕОРЕТИЧНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Безугла Руслана Іванівна – доктор мистецтвознавства, головний науковий співробітник,
Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, м. Київ
<http://orcid.org/0000-0003-1190-3646>,
[DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.323](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.323)
r.bezuhla@gmail.com

Проаналізовано теоретичний доробок науковців щодо осмислення веб-дизайну як явища сучасної культури, виокремлено основні напрями дослідження цього феномену. Наголошено на його складності та неоднозначності, з'ясовано причини зростання інтересу до вивчення веб-дизайну як багатоаспектного феномену та виявлено, що веб-дизайн розглядається з різних методологічних позицій та у різноманітних дискурсах. Охарактеризовано такі чинники впливу на становлення веб-дизайну як digital-технології та глобалізаційні процеси.

Ключові слова: дизайн, веб-дизайн, інтернет-культура, digital-технології, глобалізація, дискурс, графічний дизайн.

Постановка проблеми. Процеси дигіталізації призвели до глобальних змін у житті сучасної людини, збільшилася кількість інформації, а глобальна мережа інформаційних ресурсів набула властивостей технічно доступного масового явища, що впливає на всі галузі людського життя. Цифрові технології стали невід'ємною частиною життя сучасної людини й виділити їх із загального світоглядного, мистецького та культурологічного дискурсу практично неможливо. Дигіталізація сприяла появі нових візуальних знаків та веб-феноменів, а одним із формотворчих факторів інтернет-культури став веб-дизайн, який за допомогою системи символів, знаків, вбудованих текстів тощо, відображає особливості розвитку сучасного глобалізованого суспільства взагалі та українського, зокрема. І хоча, веб-дизайн є невід'ємною складовою життя сучасної людини, загально культурне та мистецьке значення цього феномену є недооціненим. Новітні технології, цифрове мистецтво і, зокрема веб-дизайн, вимагають комплексних трансдисциплінарних наукових розвідок

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В сучасній гуманітарній науці існує значна кількість авторських концепцій, присвячених дослідженню феномену дизайну, його сутності та специфіці. Водночас, оскільки понятійні «конструкти», які використовує сучасне мистецтвознавство при дослідженні явищ дизайну, створені переважно в 70–90-х роках ХХ ст., частина з них у результаті процесів глобалізації та дигіталізації втрачає свій когнітивний потенціал і потребує уточнення змістового наповнення. Незважаючи на надзвичайну поширеність дизайну в сучасному суспільстві, залишається досить велика кількість відкритих питань і, передусім, теоретико-методологічного характеру. Аналіз наукової літератури дозволив з'ясувати, що вивчення веб-дизайну відбувається в межах мистецтвознавства (Д. Бородаєв, Д. Кірсанов, А. Король, А. Лаврентьев, Е. Пановський) та культурології (А. Вежицька, К. Ляшенко, В. Парненко).

Мета статті – дослідити та систематизувати основні теорії щодо концептуалізації веб-дизайну в модусі гуманітарного знання.

Теоретико-методологічною базою дослідження стали такі загальнонаукові підходи, принципи й методи, що дали можливість розглянути явище веб-дизайну з різновекторних позицій та в контексті процесів дигіталізації.

Виклад основного матеріалу. Тривалий період дизайн був предметом вивчення такої наукової дисципліни як технічна естетика, в межах якої і закладалися науково-методичне підґрунтя та відбувалося комплексне дослідження соціальних, естетичних, функціональних, ергономічних й технічних аспектів формування предметно-просторового середовища. Водночас, незважаючи на надзвичайне поширення дизайну (як слова, терміна, поняття, так і самого явища) у суспільстві, залишається чимала кількість відкритих питань і, передусім, теоретико-методологічного характеру.

Слово «дизайн» в українській мові використовується для позначення досить широкого кола явищ. Сучасні словники репрезентують значну кількість тлумачень цього поняття: «дизайн – вид діяльності, пов’язаний з проєктуванням предметного світу [9; 209]; «дизайн – художнє конструювання та оформлення речей (знарядь праці, промислової продукції та інтер’єру)» [8; 294]; «дизайн – художнє проєктування предметів і естетичного образу промислових виробів, естетичне та функціональне упорядкування довкілля людини [17; 51] тощо.

В. Глазичев зазначає, що усталене визначення терміна «дизайн» в сучасній гуманітарній науці поки відсутнє, що пояснюється динамічністю та мінливістю самого явища: «чим швидше збільшується явище, що позначається певним терміном, тим більш розпливчатими стають його межі, та більш різними за складом професійних навичок фахівці, що називають себе дизайнерами, тим більш актуальною стає потреба розуміти: що ж це, нарешті, таке – дизайн?» [6; 19; 8].

Найбільш розповсюдженим у теорії дизайну є підхід, згідно якого дизайн тлумачиться як проєктна культура або як проєктна художньо-творча діяльність, метою якої є розробка елементів предметно-просторового середовища людської життєдіяльності. На думку Дж. К. Джонса, проєктування, як особлива творча діяльність, постійно зазнає суттєвих змін та визначає чотири методи проєктування: дивергенція (метод дослідження проєктних ситуацій), дивергенція (метод пошуку ідей та розширення меж дослідження), трансформація (метод дослідження структури проблеми) та конвергенція (як метод оцінки). Джонс вважає, що в процесі проєктування потрібно активно застосовувати й синкретику, морфологічні карти, мозкову атаку, ліквідацію тупикових ситуацій тощо [7; 12].

На думку І. Розенсона, специфіку дизайну можливо дослідити лише в контексті вивчення мислення дизайнера яке синтезує в собі мислення художника (образність), вченого (системність) і винахідника (інноваційність). Науковець наголошує, що для мислення дизайнера не тільки притаманні ці характерні особливості – образність, системність та інноваційність, але й існує «основна умова – щоб всі ці якості працювали в сукупності, оскільки ми бачимо, що окремо вони для дизайнера не специфічні [19; 15-16]. І. Розенсон вважає, що досліджувати дизайн тільки в контексті проєктної діяльності не зовсім коректно, оскільки діяльність дизайнера має значні відмінності від діяльності проєктувальника. Дизайнер прагне перетворити не «локальні одиниці», а змінити цілісну картину соціокультурного існування людини.

Згідно позиції Ю. Бистрової, звернення до категорії «проєктне мислення» при дослідженні явища дизайну дозволить знайти відповіді на актуальні питання сьогодення. В цьому контексті мислення дизайнера розуміється як проєктне мислення, що являє собою нерозривний зв’язок уяви і абстрактного мислення. Проєктне мислення авторка тлумачить як націленість на певну аудиторію та відхід від «сліпого відтворення традиції» (ремесло) і без «непотрібної фантазійності» (мистецтво) [2].

Аналіз наукової літератури дозволяє висновувати, що тлумачення терміна «дизайн» у різних наукових дослідженнях має значні відмінності, адже віддзеркалюються різні аспекти складного багатоаспектного феномену. Складність, динамічність і деяка мінливість дизайну обумовлена неоднозначністю його розуміння, використанням різних методологічних установок і принципів, згідно із поставленими завданнями чи розв’язуваними теоретичними проблемами. В цьому контексті важливо зазначити, що в теорії дизайну залишилась значна кількість відкритих питань, це: і визначення сутності феномену дизайну, і питання співвідношення дизайну з іншими видами мистецтва, і певна пов’язаність дизайну й консюмеризму тощо.

Варто підкреслити, що певна термінологічна плутанина існує не лише при визначенні явища дизайну, але й сучасних напрямів дизайну кількість яких досить швидко збільшується. Сьогодні вже стали звичними такі поняття, як: дизайн одягу, дизайн зачіски, нейл-дизайн, графічний і ландшафтний дизайн, фото- та відео-дизайн, фітодизайн, дизайн архітектурного середовища, арт-дизайн, інформаційний дизайн, медіа дизайн, нано-дизайн, промисловий дизайн, рекламний дизайн, футуристичний дизайн, транспортний дизайн, дизайн інтер’єру, світловий дизайн, веб-дизайн, виставковий дизайн, організаційний дизайн, іміджевий дизайн, дизайн комунікацій, дизайн меблів тощо. Цей перелік можна продовжувати, адже кількість напрямів та спеціалізацій в дизайні постійно збільшується. Кожен із цих напрямів має свої особливості, завдання й проєктні методи рішення.

Дигіталізація та глобальна комп’ютеризація сучасного суспільства значно вплинули не тільки на розвиток дизайну як феномена та сприяли появі нових напрямів дизайну, але й змінили мислення дизайнера, його уяву й рівень інтуїтивності при моделюванні результату проєктних і практичних дій. Одним із напрямів дизайну, що виник під впливом процесів дигіталізації, став веб-дизайн який спирається на високі технології розвинених країн Європи і Америки. Основними ознаками глобалізації у веб-дизайні стали єдині технології (системи Інтернету), стандартні інструменти, за допомогою яких створюється дизайн і розробляються веб-сайти й англійська мова, як загальноприйнята мова космополітного спілкування.

Інтернет, що характеризується як всесвітня мережа «комп'ютерно-супутникових комунікативно-інформаційних служб, до якої можуть підключатися мільйони користувачів, що живуть в різних країнах світу і мають для цього відповідні апаратно-технічні і матеріальні умови» [11; 174] все щільніше входить практично в усі сфери сучасної людини. Науковці наголошують, що виник новий простір комунікації людей – інтернет-культура для якої характерна власна система цінностей, естетичних норм, традицій, система знаків та символів, культура обміну й зберігання інформації й відповідно, культура взаємодії користувачів.

Складність дослідження культури, зокрема й інтернет-культури, різними науками пов'язана з неможливістю жорсткого розмежування предметного поля, відмінністю методологічних принципів, стратегією аналізу польових досліджень. Своя точка зору на культуру як об'єкт дослідження є і у філософів, істориків, соціологів, мистецтвознавців і культурологів. Наприклад, філософії, на відміну від інших наук, властиве вивчення культури зі світоглядних позицій, під кутом зору з'ясування її місця в суспільстві й історичному процесі в цілому, що є найбільш прийнятним для нашого дослідження. У філософському тлумаченні культура завжди сучасна, тобто представлена не тільки як сформований, повністю готовий результат попереднього розвитку, але як відкрита система, яка містить можливість виходу за її межі. Вона завжди в часі і разом із часом, але не над ним. Тому не існує єдиного визначення культури, яке було б вірним для всіх епох: із кожним поворотом історії людства змінюється й філософське бачення культури. У зв'язку з тим, що інтернет-культура є відносно новим явищем для України, у ході дослідження ми стикнулися з недостатньою термінологічною базою для його осмислення.

Сучасна інтернет-культура відрізняється високим рівнем складності й багатофункціональності оскільки асимілювалась в різних галузях людського життя. Незважаючи на те, що інтернет-культура – досить нове явище, яке з'явилося у зв'язку з процесами дигіталізації, цей феномен уже став об'єктом дослідження сучасних науковців, зокрема таких, як: Н. Аганіна, А. Кротова, К. Ляшенко, В. Сулімов, О. Фаблінова, А. Черемісін та ін.. В. Сулімов запропонував загальну схему комунікації в сучасній культурі взагалі, та інтернет-культурі зокрема, з урахуванням властивостей інтелектуального сучасного простору. А під інтернет-культурою розуміти «наявність традицій побудови взаємин між усіма учасниками інформаційного обміну в мережі Інтернет» [20; 4]. К. Ляшенко тлумачить інтернет-культуру як систему взаємодії користувачів в Інтернеті, що утворилася протягом двох останніх десятиліть на технічній базі, що забезпечена високим рівнем розвитку сучасних інформаційних технологій. Ця система є поліфункціональною й надскладною, здатною до саморозвитку й саморегулювання, органічно пов'язана з різними сферами життя сучасної людини, формує принципово новий комунікативний простір, має свою систему цінностей, норм, систему знаків та символів тощо [14]. Дослідження інтернет-культури вимагає і розуміння способів, засобів та інструментів її «трансляції» й проєктування. М. Мід обґрунтовує наявність трьох типів культур (постфігуративної, кофігуративної і префігуративної) [15]. В межах такого підходу інтернет-культуру можна віднести до префігуративного типу культури, що орієнтований на майбутнє та ґрунтується на тому, що старше покоління навчається у своїх дітей. Загальновідомо, що молодь значно легше опановує новітні технології, ніж старше покоління, а інтернет-культура відрізняється від інших культурних явищ тим, що вона спрямована не стільки на досвід користувачів, скільки на його подолання і розширення.

У цьому контексті важливо відмітити, що сучасні науковці класифікують веб-дизайн не тільки як один із найголовніших інструментів інтернет-культури, але й як принципово нову мову, що впливає не лише на візуальне мислення користувачів, а й на їхнє світосприйняття, формування цілей і вподобань і, взагалі на культуру користувачів.

Перші визначення веб-дизайну були пов'язані з предметною діяльністю веб-дизайнера та репрезентували його як вид графічного дизайну. Наприклад, Д. Бородаєв у своїй монографії тлумачить веб-дизайн як «вид графічного дизайну, спрямований на розробку і оформлення об'єктів інформаційної середовища Інтернету, покликаний забезпечити їм високі споживчі властивості і естетичні якості» [1; 22].

В інтернет-мережі наведені різноманітні визначення терміна «веб-дизайн», це: «галузь веб-розробки й різновид дизайну, завданнями якого є проєктування користувацьких веб-інтерфейсів для сайтів або веб-додатків» [3]; «процес виробництва сайтів, який складається з технічної розробки, створення зручної структури веб-сторінки, графічного оформлення і передачі інформації в мережу» [9]; «web-дизайн – це творчість» [18]; «процес створення веб-сайтів, який включає в себе технічну розробку, структурування інформації, візуальний (графічний) дизайн і доставку по мережі» [4].

Аналіз існуючих визначень поняття «веб-дизайн» дозволяє констатувати відсутність єдиного підходу до його тлумачення та відсутність усталеного визначення терміна «веб-дизайн» в сучасному науковому дискурсі. Важливо відмітити, що залишається відкритим і питання класифікації веб-дизайну: це окремий вид дизайну чи підвид графічного дизайну?

У контексті нашого дослідження дотримуємося твердження, що веб-дизайн є самостійним видом дизайну. На нашу думку, сучасний стан веб-дизайну та його роль у світовій культурі та мистецтві не дозволяє класифікувати веб-дизайн як один із видів графічного дизайну, оскільки на сучасному етапі розвитку між цими двома видами існує значна кількість відмінностей. Так, графічний дизайн передбачає створення графіки, типографіки, різноманітних зображень тощо. Цифрова графіка створена графічними дизайнерами використовується в друкованій індустрії (в брошурах, плакатах та різних матеріалах для брендингу) і, навіть у веб-проектах. Графічні дизайнери відповідають за створення графіки, яку будуть використовувати в друкованих роботах і у веб-сайтах проте, вони не займаються програмуванням. Отже, графічний дизайнер спеціалізується на розробці візуальних графічних елементів та відповідає лише за візуальну частину.

Веб-дизайнер, як і графічний дизайнер також займається створенням графіки, типографіки та зображень, проте використовує World Wide Web (скорочено WWW – Всесвітня мережа). Творчість веб-дизайнерів підпорядковується технічним можливостям (розмір файлу, розрішення екрану, загальна швидкість та продуктивність), у зв'язку з якими інколи доводиться використовувати стиснуту графіку, що призводить до погіршення якості візуальних зображень, проте дозволяє зберегти загальну швидкість. Для перетворення «продуктів» творчості в робочі веб-сайти, веб-дизайнери повинні володіти знаннями мови гіпертексту (HTML) та більшою частиною часу каскадних таблиць стилів (CSS).

Отже, веб-дизайнер – це фахівець, що володіє комплексними знаннями, як в галузі графічного дизайну так і знаннями актуальних веб-технологій. Веб-дизайнер відповідає не тільки за створення «красивої» та якісної картини, він виконує (або контролює) кожен етап та весь процес розробки веб-продукту (створення попередньої схеми, розробка інтерфейсу інтернет-ресурсу, продумування його зовнішнього вигляду, художнього оформлення, наповнення сторінки банерами і кнопками, що забезпечують процес взаємодії користувача з програмою, його юзабіліті) й здійснює його подальший запуск. Веб-дизайнер – це професіонал, що відповідає за логічну структуру, зручний інтерфейс та естетично витриману форму подання інформації на веб-ресурсі.

У веб-дизайні, за допомогою системи символів, знаків, метафор, вбудованих текстів відображаються особливості розвитку сучасного суспільства. При цьому арсенал проектних практик спрямований на виявлення загальнокультурного, художньо-образного розуміння дизайнером цілого комплексу проблем речового світу та світу комунікацій. Проектування у веб-дизайні прийнято розподіляти на певні етапи: концептуальний, моделювання, конструювання та етап технологічної підготовки. Працюючи над створенням сайту, сучасний веб-дизайнер змушений враховувати вікові особливості та можливі професійні інтереси цільової аудиторії споживачів, адже сучасний веб-сайт – це не тільки інформаційне та візуальне супроводження певної організації, події тощо, а й повноцінний продукт. Отже, сучасному веб-дизайнеру потрібно не тільки володіти професійними навичками графічного дизайнера, але й останніми веб-технологіями, а результату його творчості повинні бути притаманні художні якості.

Сучасні digital-технології швидко змінюються й ускладнюються, а веб-дизайн, що з ними безпосередньо пов'язаний, змушений постійно удосконалювати свої інструменти та винаходити нові. Сьогодні веб-дизайн набув всіх ознак самостійного виду дизайну та перестав бути одним із підвидів графічного дизайну. Веб-дизайн стає предметом наукового дослідження, науковці починають вивчати цей феномен з різних наукових позицій та методологічних підходів. В семантиці українського веб-дизайну проявилися риси, що є характерними для світового дизайну web-ресурсів, але вони поєднані із національними культурними особливостями й цінностями сучасної України. Аналіз веб-дизайну як феномену digital-age, трендів і тенденцій у веб-дизайні дозволяє досліджувати систему цінностей в сучасному українському суспільстві.

Висновки. Проаналізовано теоретичний доробок науковців щодо проблеми веб-дизайну в сучасній культурі та мистецтві. З'ясовано, що сучасний зміст поняття «веб-дизайн» не має усталеної фіксації, а кожен дослідник тлумачить його виходячи з власних методологічних позицій. Концептуалізація веб-дизайну в науковому дискурсі потребує розроблення понятійно-категоріального апарату, використання якого дасть змогу теоретично обґрунтувати й детально описати веб-дизайн як самостійний напрям та феномен сучасної культури та мистецтва.

Веб-дизайн – явище сучасної культури й мистецтва, поява якого обумовлена певними історичними соціально-економічними обставинами, тому трактувати цей феномен тільки з позицій технічної естетики чи мистецтвознавства буде не зовсім коректним, адже веб-дизайн сьогодні є глобальним явищем, продуктом техногенних процесів, прояви якого ми спостерігаємо в різноманітних національних культурах. Існування різних дослідницьких оптик в тлумаченні веб-дизайну обґрунтовується складною системою загальнокультурних функцій, які виконують об'єкти веб-дизайну.

Виявлено основні відмінності між графічним дизайном та веб-дизайном. Стверджено, що сучасний стан веб-дизайну та його роль в світовій культурі та мистецтві не дозволяє класифікувати веб-дизайн як один із видів графічного дизайну, оскільки на сучасному етапі розвитку між цими двома видами існує значна кількість відмінностей.

Список використаної літератури

1. **Бородаев Д. В.** Веб-сайт как объект графического дизайна: монография. Харьков: Септима ЛТД, 2006. 288 с.
2. **Быстрова Т. Ю.** Вещь, форма, стиль: Введение в философию дизайна. Москва; Екатеринбург: Кабинет ученый, 2018. 374 с.
3. **Веб-дизайн. Вікіпедія. Вільна енциклопедія.** URL: <https://ua.wikipedia.org/wiki/%> (дата звернення: 28.09.2020).
4. **Веб-дизайн ІТ-словник української мови.** URL: <http://xn-r1a3b.xn--b1amgblet.xn--j1amh/index.php/%> (дата звернення: 26.09.2020).
5. **Вежбицкая А.** Понимание культур через посредство ключевых слов. Москва: Языки славянской культуры, 2001. 288 с.
6. **Глазычев В.** Дизайн как он есть. Москва: Европа, 2008. 292 с.
7. **Джонс Дж. К.** Методы проектирования: Пер с англ. 2-е изд., доп. Москва: Мир, 1986. 326 с.
8. **Дизайню Великий тлумачний словник сучасної української мови** / [уклад. І голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: ВТФ Перун, 2009. С. 294.
9. **Дизайн.** URL: <http://savelink.org.ua/shho-take-veb-dizajn-i-z-chim-jogo-yidyat/> (дата звернення: 25.10.2020).
10. **Дизайн. Википедия.** URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%> (дата звернення: 25.09.2020).
11. **Землянова Л. М.** Коммуникативистика и средства информации: англо-русский толковый словарь концепций и терминов. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 2004. 416 с.
12. **Кирсанов Д.** Веб-дизайн. 2001. URL: <http://www.kirsanov.com/web.design/main.html> (дата звернення: 22.09.2020).
13. **Лаврентьев А. Н.** Стили и визуальные метафоры в дизайне. *Визуальная культура и визуальное мышление в дизайне.* Москва: ВНИИТЭ, 1990. С. 74–87.
14. **Ляшенко К.** Теоретические подходы к изучению веб-дизайна как языка интернет-культуры. *Гуманитарный вектор.* 2012. № 3 (31). С. 117–126.
15. **Мид М.** Культура и мир детства. *Избранные произведения.* Москва: Наука, 1988. 428 с.
16. **Овчинникова Р. Ю.** Графический дизайн в контексте визуальной культуры и новых технологий. *Манускрипт.* 2019. Т. 12. Вып. 5. С. 188–192.
17. **Пасічний А. М.** Образотворче мистецтво: словник-довідник. Дизайн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. С. 51.
18. **Поняття Web-дизайн. Основні правила Web-дизайну.** URL: <https://sites.google.com/site/vivcaemo-web-dizajn/distancijno/html/lekcija-1-ponatta-web-dizajn-osnovni-pravila-web-dizajnu> (дата звернення: 18.10.2020).
19. **Розенсон И. А.** Основы теории дизайна. Стандарт третьего поколения. 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер Пресс, 2013. 256 с.
20. **Сулимов В. А.** Человек-в-культуре или понимающий субъект: эволюция восприятия: материалы виртуального коллоквиума «Семиотика XXI века: человек в мире знаков». 10 с. URL: <http://www.culturalnet.ru/f/viewtopic.php?id=1559> (дата звернення: 20.09.2020).

References

1. **Borodaev D. V.** Veb-sayt kak obekt graficheskogo dizayna: monografiya. Kharkov: Septima LTD, 2006. 288 s.
2. **Bystrova T. Yu.** Veshch, forma, stil: Vvedenie v filosofiyu dizayna. Moskva; Yekaterinburg: Kabinet uchenyy, 2018. 374 s.
3. **Veb-dy`zajn. Vikipediya. Vil`na ency`klopediya.** URL: <https://ua.wikipedia.org/wiki/%> (data zvernennya: 28.09.2020).
4. **Veb-dy`zajn IT-sloyny`k ukrayins`koyi movy`.** URL: <http://xn-r1a3b.xn--b1amgblet.xn--j1amh/index.php> (data zvernennya: 26.09.2020).
5. **Vezhbetskaya A.** Ponimanie kultur cherez posredstvo klyuchevykh slov. Moskva: Yazyki slavyanskoy kultury, 2001. 288 s.
6. **Glazychev V.** Dizayn kak on est. Moskva: Yevropa, 2008. 292 s.
7. **Dzhons Dzh. K.** Metody proektirovaniya: Per s angl. 2-e izd., dop. Moskva: Mir, 1986. 326 s.
8. **Dy`zajn. Vely`ky`j tlumachny`j sloyny`k suchasnoyi ukrayins`koyi movy`** / [uklad. I golov. red. V. T. Busel]. Ky`yiv; Irpin`: VTF Perun, 2009. S. 294.
9. **Dy`zajn.** URL: <http://savelink.org.ua/shho-take-veb-dizajn-i-z-chim-jogo-yidyat/> (data zvernennya: 25.10.2020).
10. **Dizayn. Vikipediya.** URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%> (data zvernennya: 25.09.2020).
11. **Zemlyanova L. M.** Kommunikativistika i sredstva informatsii: anglorusskiy tolkovyy slovar kontseptsii i terminov. Moskva: Izd-vo Mosk. un-ta, 2004. 416 s.
12. **Kirsanov D.** Veb-dizayn. 2001. URL: <http://www.kirsanov.com/web.design/main.html> (data obrashcheniya 22.09.2020).

13. *Lavrentev A. N.* Stili i vizualnye metafory v dizayne. Vizualnaya kultura i vizualnoe myshlenie v dizayne. Moskva: VNIITE, 1990. S. 74–87.
14. *Lyashenko K.* Teoreticheskie podkhody k izucheniyu veb-dizayna kak yazyka internet-kultury. *Gumanitarnyy vektor*. 2012. № 3 (31). S. 117–126.
15. *Mid M.* Kultura i mir detstva. Izbrannye proizvedeniya. Moskva: Nauka, 1988. 428 s.
16. *Ovchinnikova. R. Yu.* Graficheskiy dizayn v kontekste vizualnoy kultury i novykh tekhnologiy. Manuscript. 2019. T. 12. Vyp. 5. S. 188–192.
17. *Pasichnyj A. M.* Obrazotvorche my`stecztvo: slovny`k-dovidny`k. Dy`zajn. Ternopil`: Navchal`na kny`ga – Bogdan, 2008. S. 51.
18. *Ponyattya Web-dy`zajn. Osnovni pravy`la Web-dy`zajnu.* URL: <https://sites.google.com/site/vivcaemo-web-dizajn-distancijno/html/lekcia-1-ponatta-web-dizajn-osnovni-pravila-web-dizajnu> (data zvernennya: 18.10.2020).
19. *Rozenson I. A.* Osnovy teorii dizayna. Standart tretogo pokoleniya. 2–e izd. Sankt-Peterburg: Piter Press, 2013. 256 s.
20. *Sulimov V A.* Chelovek-v-kulture ili ponimayushchiy subekt: evolyutsiya vospriyatiya: materialy virtualnogo kollokviuma «Semiotika XXI veka: chelovek v mire znakov». 10 s. URL: <http://www.culturalnet.ru/f/viewtopic.php?id=1559> (data obrashcheniya: 20.09.2020).

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ВЕБ-ДИЗАЙНА В ИСКУССТВОВЕДЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ: ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ

Безуглая Руслана Ивановна – доктор искусствоведения, главный научный сотрудник,
Институт проблем современного искусства Национальной академии искусств Украины, г. Киев

Проанализированы теоретические работы ученых по вопросам осмысления веб-дизайна как явления современной культуры, выделены основные направления исследования этого феномена. Акцентируется внимание на его сложности и неоднозначности, выяснены причины увеличения интереса к изучению веб-дизайна как многоаспектного феномена и выявлено, что веб-дизайн рассматривается с различных методологических позиций и в различных дискурсах. Охарактеризованы такие факторы влияния на становление веб-дизайна как digital-технологии и глобализационные процессы.

Ключевые слова: дизайн, веб-дизайн, интернет-культура, цифровые технологии, глобальная версия, дискурс, графичный дизайн

CONCEPTUALIZATION OF WEB DESIGN IN ART DISCOURSE: THEORETICAL COMPREHENSION.

Bezuhla Ruslana – Doctor of Study of Art, Associate Professor, Chief Researcher,
Institute of Contemporary Art Problems National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv

The article analyzes the theoretical work of scientists on the understanding of web design as a phenomenon of modern culture, highlights the main directions of research of this phenomenon. Attention is focused on its complexity and ambiguity, the reasons for the increased interest in the study of web design as a multidimensional phenomenon are clarified, and it is revealed that web design is viewed from different methodological positions and in different discourses. Such factors of influence on the development of web design as digital technologies and globalization processes are characterized.

Key words: design, web design, internet culture, digital technologies, global version, discourse, graphic design.

UDC 7.072.2:7.01(091)

CONCEPTUALIZATION OF WEB DESIGN IN ART DISCOURSE: THEORETICAL COMPREHENSION

Bezuhla Ruslana – Doctor of Study of Art, Associate Professor, Chief Researcher,
Institute of Contemporary Art Problems National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv

The aim of the article is to explore and systematize the main theories regarding the conceptualization of web design in the mode of humanitarian knowledge. The theoretical and methodological basis of the research was such general scientific approaches, principles and methods that made it possible to consider the phenomenon of web design from a multi-vector position and in the context of digitalization processes.

Research methodology. The theoretical and methodological basis of the research was such philosophical and general scientific approaches, principles and methods that made it possible to consider the phenomenon of web design from different-vector positions: the principle of transdisciplinarity allows to reveal the essence of web design as a sociocultural phenomenon; the axiological approach made it possible to clarify the role and significance of web design in social and cultural practices; an interdisciplinary approach ensured the use of the theoretical achievements of the social sciences and the humanities in the analysis of the phenomenon of web design.

Results. The results of the study are of theoretical importance, consisting in expanding the subject field of art history, in particular, web design is considered as a socio-cultural phenomenon, as an integral part of modern Internet culture, directly affecting the cultural practices and art practices of our time.

Scientific novelty. It was found that the existence of various research optics in the interpretation of web design is justified by a complex system of general cultural functions that are performed by web design objects. The main differences between graphic design and web design are revealed.

The practical significance. The results obtained contribute to a deeper understanding of web design as a socio-cultural phenomenon, including further study of the main features and directions of development of this phenomenon from various points of view. Understanding the laws of the functioning of web design in modern Internet culture, its positive and negative properties, influence on the development of modern society will help to neutralize the negative impact of globalization processes on national culture and art.

Key words: design, web design, internet culture, digital technologies, global version, discourse, graphic design.

Надійшла до редакції 28.10.2020 р.

УДК 7:069

ІНСТИТУЦІ В МИСТЕЦТВІ : СВІТОВИЙ ДОСВІД

Луговська Анна Едуардівна – аспірантка кафедри теорії та історії мистецтва,
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-9089-5885>
[DOI.org/10.35619/ucpmk.v34i34.324](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.324)
mognolia1996@gmail.com

Сьогодні мистецтво посідає помітне місце у соціумі та економіці. Його розвиток і достойну репрезентацію важко уявити без належної інфраструктури, представленої широким спектром артінституцій – установ, що займаються демонстрацією, збереженням (реставрацією), продажем мистецьких творів, а крім того освітньою та дослідницькою діяльністю. Ними є різноманітні музеї, галереї, центри сучасного мистецтва.

Розглядається історичний шлях становлення і трансформації артінституцій від Олександрійського музею до музеїв епохи Просвітництва, від поствоєнного «інституційного буму» у XX столітті до сьогодення. Зазначаються основні характеристики музею та галереї, їхні спільні й відмінні риси, досліджуються функції, які вони виконують.

Ключові слова: артінституція, музей, галерея, виставка, куратор.

Постановка проблеми. Мистецтво, як і всі сфери людської діяльності, завжди перебувало у процесі еволюції. Ключові зміни стосувалися не лише стилів і напрямів, технічних можливостей та виражальних засобів, а й таких аспектів, як місце мистецтва у соціумі та форми його репрезентації. Поступово відбувався процес інституалізації, виражений сьогодні добре розвиненою артінфраструктурою, яка сама собою часто залишається поза увагою дослідників.

Актуальність дослідження. Відсутність ґрунтовних праць у цій галузі не дає змоги отримати чіткого уявлення про реальний стан речей. Адже саме завдяки інституціям з'являється можливість реалізовувати масштабні проекти (зокрема організовувати виставки, артфестивалі, артярмарки тощо). Тому є необхідність комплексного дослідження діяльності мистецьких інституцій, як таких, котрі є важелями розвитку і впливу на культуру.

Зв'язок авторського доробку з важливими науковими та практичними завданнями. Матеріал даної статті присвячений аналізу появи та шляху історичного розвитку артінституцій, покликаний з'ясувати їхні різновиди, функції та особливості існуючої термінології. Результати наукової розвідки можуть використовуватися в подальших працях за вказаною темою. Дослідження відповідає тематиці дисертаційної роботи автора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українських видань, які вивчають діяльність мистецьких інституцій небагато. Інформацію за темою можна знайти в аналітичних статтях, на кшталт, «Інституції мають змінюватися разом із суспільством» [5; 87], або матеріалах круглих столів «Мистецький Арсенал як платформа для музею сучасного мистецтва», де звучить думка фахівців мистецької сфери, які добре знають ситуацію зсередини, принаймні, на локальному рівні. У публікаціях західних учених досліджуване питання, як правило, розглядається у прив'язці до конкретних подій чи процесів. Над ним працюють як співробітники конкретних установ, дослідження яких можуть лягти в основу принципів цілих інституцій (наприклад, Міжнародної ради музеїв (МРМ) (англ. International Council of Museums – ICOM)), так і незалежні дослідники, результатом роботи яких є книжки, зокрема: «Коротка історія кураторства», [4], «Про нове» [1; 23], «Культура кураторства і кураторство культур(и)» [3; 48] та статті, на кшталт, «Різниця між художньою галереєю та музеєм» [10].

Зазначення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття Вивчивши інформацію з різних джерел, отримуємо можливість доповнити, узагальнити й структурувати наявні дані, що стосуються окресленої нами теми. Наше дослідження торкається термінологічного визначення видів і типів існуючих артінституцій, а також ролі, яку вони відіграють у взаємозв'язку «художник – куратор – установа».